

Fotograma de la recent versió cinematogràfica d'Incerta glòria; a l'altra pàgina, l'autor Joan Sales / ALFA PICTURES-MASSA D'OR / FERRAN SENDRA

INCERTA GLÒRIA
Joan Sales
Editorial: Club Editor
Barcelona, 2017
Pàgines: 544
Preu: 22,50 euros

Libres

'Tempus fugit'

En llegir –o, el que encara és millor, rellegir– *Incerta glòria*, de Joan Sales, hom es queda aclaparat: quina grandesa literària i, sobretot, espiritual! No crec que es pugui dubtar que aquesta genial novel·la no tan sols és una de les més grans que es van escriure en català al segle XX –i les rivals que li poden discutir la preeminència són ben poques: *Mirall trencat*, *Camí de sirga* i (si deixem de banda el debat sobre si és o no una novel·la) *El quadern gris*– sinó la més dostoiievskiana que s'hagi creat mai en la nostra llengua: un llibre complet i complex que respira humanitat i espiritualitat pels quatre costats.

Tant és així, tan a fons arriba en l'anàlisi de l'ànima humana, que entenem com l'incertava la *Nota dels editors catalans* de la seva traducció d'*Els germans Karamàzov*, quan afirmava que "Joan Sales [n']hauria estat el traductor ideal... si hagués sabut rus." L'escriptor barceloní no tan sols és un dels hereus més grans del

colossal, incomparable, autor rus, del seu mestratge en l'aprofundiment psicològic dels seus personatges, més humans que els mateixos humans, sinó –el que és més important– un dels que ha sabut fer un ús més ajustat, més brillant i, sobretot, més enriquidor del seu heretatge.

És justament per aquesta raó, per la grandesa descomunal de l'obra, pel seu caràcter quasi omnicomprensiu, que provar de definir-la d'alguna manera suposa arriscar-se a trair-la, perdre-hi més que guanyar-hi. Si et proposes dir molt, el més fàcil és que, paradoxalment, acabis dient ben poc o no dient gairebé res. Per una raó essencial, pròpia de les grans, immortals, creacions artístiques: el llibre ja ho diu tot i ho fa, per descomptat, molt millor que no ho podries dir tu, que res que no hi puguis afegir; quan el llegeixes, se t'enduu tan i tan lluny, se t'introdueix tan i tan *endins*, que cap paraula i, menys encara, cap interpretació, li pot fer (prou) justícia.

En casos –ben poc freqüents, per desgràcia– com ara aquest, el primer que et passa pel cap és concloure aquí la valoració literària i convidar (més aviat, comminar) el lector a llegir-la; a buscar un lloc i un moment adient, amb temps i tranquil·litat suficients per davant i a submergir-se en el goig lector, espiritual i humanístic que ens brinda.

Tanmateix, tot i sabent que no farem més que oferir una sumària aproximació, convé que en diguem alguna cosa, d'aquest monument literari. Alguna que ens permeti *entendre* què és i, per tant, també què *no és*. I, sobretot, que ens orienti. *Incerta glòria* és una novel·la sobre la Guerra Civil espanyola? Sobre la guerra, en general? Sí, sens dubte ho és, però *no només*. És una novel·la sobre la destrucció (i l'autodestrucció) dels somnis republicans catalans? Sobre l'oportunitat perduda de bastir un món millor, més equilibrat, més just, més fraternal, més humà, en definitiva? Sí, però *no només*. És una

Quina grandesa literària i espiritual!

novel·la sobre la fe, sobre la *necessitat* de creure o sobre la *impossibilitat* de fer-ho? Sí, i tant (i molt), però *no només*.

És tot això i molt més –assajar de fer una llista, per més que no fos exhaustiva, de tots els temes que tracta seria una temeritat que tampoc no aportaria res d'imprescindible– perquè, com succeeix amb les grans, grans obres artístiques, va molt i molt més enllà; perquè no ens parla d'un tema o d'alguns temes, sinó de molts; en realitat, de tots o de quasi tots. O el que és el mateix, de la vida, de la *condició humana*, que és, per definició i en essència, plena, contradictòria, inabastable.

I si ens parla de la vida –i, més en concret de la *fugacitat de la vida*, que si volem concretar és la qüestió essencial, el nucli central de l'obra salesiana, tant d'aquesta com de la resta de les que ens deixà –"Tota la nostra dificultat [...] és la nostra fugacitat"– és perquè l'autor tenia clar que aquesta *incerta* (i efímera) glòria de la vida és l'únic que tenim. O, per expressar-ho d'una altra manera, l'única, veritable certesa que tenim: vivim; hem nascut i, mentre seguim respirant, vivim; després, per dir-ho en paraules de Sales, Déu dirà.

És per això que crec que no és gaire, per no dir gens, encertat –i, per damunt de tot, poc important i aclaridor– definir-lo com un *escriptor cristià* (o, pitjor encara, com a *escriptor catòlic*) i aparellar-lo així amb autors com ara Georges Bernanos, Graham